

ZIEN WIJ HET GEVAARTE van de Witte Walvis voorbij varen, lukt het ons niet onmiddellijk onze harpoen te werpen, is het nog ver van het aanlokkelijke karwei, een moot uit te snijden en op te peuzelen, gaat het geheel, vaag maar met gevulde omtrekken, aan ons oog voorbij, dan kan het ons een oorlogsschip, een zwaar-gewapende kruiser lijken, die met de opgerichte mond van zijn kanonnen de wijde zee bestrijkt. Iets daarvan is allerwegen in de K.D.; en wel op de plecht, op het pantserdek, op het achterkasteel; te allen kant zijn de affuiten opgesteld. Waartegen? Niet tegen de eerbare koopvaardijvloot van andere natiën, niet tegen de goede vrachten van waarheid, door ervaring en vernuft gewonnen en vervoerd van kust tot kust. Geen smaldeel van wetenschap wijsheid en kunst wordt ooit als zodanig onder vuur genomen. Het gevaarte is veeleer een **mijnenveger**; de mijnen der abstractie worden nagespeurd, ontdekt en tot explosie gebracht. Daarom is het slechts in zoverre een kruiser, als ook afweer nodig is tegen uit de lucht neersuijzende abstractie-constructies, die als bommen dreigen neer te komen op de schepen, die te goeder trouw alleen of in convooi varen. Eén van de meest algemene karaktertrekken van de K.D. is de strijd tegen de **abstractie**. Dit lijkt vreemd, gehouden tegen het feit, dat de K.D. toch zelf uit de stalen platen van theologische abstracties gebouwd schijnt. Intussen is dit de vorm van defensie, die door de situatie, de oorlogssituatie, tegen de alom opererende abstracties, die de vrije vaart bedreigen, de „defensor pacis”, de verdediger en beschermers van de vrede, wordt opgedrongen. Wat in het geding is, 't is de **vreugde des bestaans**; want — laat ons daarop direct letten — reeds de vrede is een abstractie, als zij van de vreugde is losgemaakt en quasi in zichzelf rust. Maar ook de vreugde des bestaans zou een abstractie zijn, als zij niet rustte in de **presentie** van God, van die God — Immanuel — waarvan de prediking, de Schrift en de Openbaring in drievuldige éénheid getuigen. Daarbij is bovendien te bedenken, dat velerlei houding en conceptie, die ons eigen geworden is, die voor ons besef concrete waarde heeft, die gevuld schijnt, gemeten aan de Openbaring Gods, toch als abstractie wordt onthuld en ontdekt. Ons leven is vol van schijnbare vervullingen, van gestalten, die een **totaal levensgevoel schijnen** te ver-

tolken; en toch hebben ze een geïsurpeerde volledigheid aan zich, die camoufleert, hoezeer ze zich, uit nood, (van de nood een deugd makend) hebben opgeblazen tot een bestaan los van God, éénkennig op zichzelf gericht, afgekeerd van de heilzame storting en bevrijding, die het Woord Gods, als het z'n vrije loop neemt, hen komt aandoen.

LATEN WE EERST een rij van zulke abstracties, waarvan de dogmatiek en mitsdien het christelijk leven, zoals het ons is overgeleverd, vol is, opnoemen.

Over „God” te spreken is al dadelijk de meest formidabele abstractie. **God-in-het-algemeen** is een projectie van ons verlangen, éénheid te brengen in de chaos van onze wederwaardigheden en in de discontinuïteit van onze denkwegen. God is niet zonder de mens, ja, Hij is mens geworden; en zó ons toegewend, zó kenbaar. En Hij is niet mens geworden, hoewel Hij de eeuwige God is, maar omdat Hij de eeuwige God is. Als God niet Immanuel is, God-met-ons, dan spreken we over een abstract denkbeeld. Daarom zou een heidense God, zij het als contrastmatige spiegeling, in zijn concreet bestaan, zij het als caricatuur van de waarheid, nog eerder een partner, concurrent of tegenstander van God zijn dan de „Godheid”, het „Oppervezen”, het „Al” enz.

OVER DE MENS te spreken is een abstractie. Niet alleen om de negatieve reden, dat we eigenlijk het wezen van de mens niet peilen, alleen verschijnselen, verschijningswijzen kunnen nagaan, maar vooral om de positieve reden, dat hij op zichzelf, voor zichzelf, in eigen onherleidbaarheid en eenzelveheid, goddank, niet bestaat, omdat hij **met Christus samen in deze wereld** is, met Hem verbonden (ook al weet hij het niet en erkent hij het niet), door Hem als „de eerstgeborene onder vele broeders” tot gemeenschap met al Zijn gaven en weldaden bestemd. Te zeggen, dat dit eerst zo wordt, indien de mens gaat geloven, maakt zowel van het mens-zijn een abstract, los, zinloos bestaan, als ook van het geloof een abstract, toegevoegd, met magische krachten geladen besluit.

TE SPREKEN over de „natuur” als over de schepping is een abstractie. Zij laat het zogenaamd „gegevene” eerst in zichzelf rusten, om er dan een oorsprong bij te denken, er een zin in te leggen, er een doel mee te verbind-

den, zodat de zo gedachte „schepping”, op een hoger plan, toch weer in fatale geslotenheid verkeert ten aanzien van God. En, omgekeerd, wordt zodoende God een abstractie, in de zonderlinge voorstelling, die meent en wel menen móét, dat de „schepping” het resultaat is van het feit, dat de Here God, lang geleden, als „Schepper” is opgetreden, dat Hij dus de Schepper gewéést is. Neen, de schepping kan niet als heil worden verstaan, wanneer ze niet verstaan wordt als de ruimte van het **verbond**, als uitgangspunt van Gods daden, als basis van de zegevierende gang van het Rijk.

TE SPREKEN over de **Almacht**

Gods is een abstractie, en wel een bijzonder dodelijke abstractie. Daarbij wordt het woord „God” leeg gelaten, zodat dat wat op zichzelf al een abstractie is, n.l. macht-an-sich, nog tot in het oneindige vermenigvuldigd wordt door de bijstelling: „al”. In de „Almacht” op zichzelf te geloven betekent zich verliezen in de afgrond van de oneindige mogelijkheden, zich openstellen voor de daemonie van het naakte gebeuren, zich te ontslaan van elke rekenschap ten aanzien van onze menselijke bestemming, keuze en verantwoordelijkheid. Hier gaan de affuiten van de K.D. geweldig beven en het vuur is niet van de lucht. Terwille van de ere Gods, terwille van de ware liefelijkheid en de ware gestrengheid van Zijn aangezicht, terwille van de vreugde van het bestaan, terwille van de waarheid, die troostrijk is, tegen de waarheid, die niet anders dan bitter kan zijn, die verbittering wekt en steekt tot in de tederste delen van ons door het Evangelie aangeroerd wezen. De almacht Gods is een concrete **macht**, ze is heilsmacht, ze is scheppende en verzoenende en verlossende macht; eenvoudig omdat ze de macht is van **déze** God, wiens deugden, wiens volkomenheden de Schrift telkens weer in hymnische dankbaarheid opsomt. En **déze** macht is **almacht**, macht over een concreet universum; waarmee dus is gezegd, dat aan de rechtvaardige, de barmhartige, de oordelende en vergevende God ook de macht, de laatste en uiteindelijke macht toekomt. De **Almacht** Gods is een abstractie; **almacht** is een **bijvoegelijk naamwoord** bij het zelfstandig naamwoord God, de Heilige, de Liefde. Wie van de „Almacht” uitgaat, die gaat uit van een star bedenkensel, diet gaat voorbij aan Gods deugden en vernietigt in zich en anderen het ver-